

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 053 «Психологія»
за освітньою програмою «Психологія»
на тему: «Ціннісні орієнтації сучасного студента»

Виконавець:

студентка центру заочної та вечірньої форми
навчання

Воронежцева Олена Сергіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к. психол. н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Яцишина Анастасія Миколаївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження: В даний час дослідження ціннісних орієнтацій студентів має показати основні тенденції в процесі зміни духовних і матеріальних цінностей сучасного суспільства. Сьогоднішні студенти через кілька років остаточно вироблять свою систему цінностей, яку повинні будуть сприймати вже наступні покоління. Важливо саме зараз позначити негативні проблемні тенденції, і, поки ще є час, спробувати спрямувати процес формування ціннісних орієнтацій шляхом освоєння позитивних цінностей, вироблених попередніми поколіннями.

Студентський вік є періодом інтенсивного формування системи ціннісних орієнтацій, що впливає на становлення характеру і особистості в цілому. Це пов'язано з появою на даному віковому етапі необхідних для формування ціннісних орієнтацій передумов: оволодінням понятійним мисленням, накопиченням достатнього морального досвіду, зміною соціального стану. Формування переконань у студентському віці свідчить про значне якісному переломі в характері становлення системи моральних цінностей. Саме ціннісні орієнтації, сформовані в підлітковому віці, визначають особливості та характер відносин особистості з навколишньою дійсністю і тим самим до певної міри детермінують її поведінку.

Ціннісні орієнтації - складний соціально-психологічний феномен, що характеризує спрямованість і зміст активності особистості, що визначає загальний підхід людини до світу, до себе, що надає сенс і напрямок особистісним позиціям, поведінці, вчинкам. Система ціннісних орієнтацій має багаторівневу структуру. Вершина її - цінності, пов'язані з ідеалізацією і життєвими цілями особистості.

Об'єкт дослідження: ціннісні орієнтації студентів

Предмет дослідження: особливості розвитку ціннісних орієнтацій у студентському віці.

Мета дослідження – дослідити психологічні особливості ціннісних орієнтацій у студентському віці.

Завдання дослідження: досягнення поставленої мети визначено наступні кроки:

1. Розглянути теоретичні аспекти проблеми ціннісних орієнтацій;
2. Виділити особливості формування ціннісних орієнтацій у студентському віці;
3. Підібрати та ознайомитися з методиками для проведення емпіричного дослідження;
4. Зробити порівняльний аналіз отриманих даних і виявити відмінності ціннісних орієнтацій.

Методи дослідження: для рішення поставлених завдань застосований комплексний підхід, що складається з об'єднання теоретичного аналізу наукових джерел і констатуючого експерименту. Використовувалися наступні методи і методики дослідження: теоретичні – аналіз літературних джерел; емпіричні –

спостереження, бесіда, стандартизовані опитувальники, анкетування, аналіз продуктів діяльності, для вивчення цінностей:

1. Методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокича, спрямована на вивчення ціннісно-мотиваційної сфери людини;

2. Методика «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особи» С.С. Бубнова, направлена на вивчення реалізації ціннісних орієнтацій особи в реальних умовах життєдіяльності;

3. Методика «Ціннісні орієнтації особистості - 8», служить для вивчення професійних ціннісних орієнтацій особистості.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел 50 та додатків. Загальний обсяг роботи становить -86 сторінки. Основний зміст викладено на 62 сторінки. Робота містить 4 таблиці, 2 графіки та 1 малюнок, 6 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, наукову новизну і методи дослідження.

У першому розділі «Ціннісні орієнтації сучасного студента» розкрито наступні питання: проблеми, що пов'язані з людськими цінностями; як формування ціннісних орієнтацій сприяє процесу розвитку особистості в цілому; сутність та зміст найважливіших якостей які утворюють систему її ціннісних орієнтацій. Встановлено що ціннісні орієнтації студентської молоді – це особистісно-вибіркове ставлення студентів до актуальних на цей час матеріальних і духовних суспільних цінностей, які формують (визначають) світогляд (світобачення) людини, слугують орієнтиром у житті та є основою для самооцінювання й оцінювання різноманітних подій, суспільних явищ і вчинків інших людей.

У другому розділі «Емпіричне дослідження ціннісних орієнтацій студентської молоді в сучасних умовах» описано організацію дослідницької роботи та обґрунтовано вибір діагностичних методик; розкрито результати проведеного дослідження в яких доведено вплив особистісно значущих прагнень особистості, які виявляє собою спрямованість стійких мотивів що знаходяться в основі орієнтації студентів в соціальному середовищі та його оцінок ситуації. Вони можуть мати різний ступень усвідомлення, причому зі спрямованості на ті чи інші, значущі для сучасного студента автоматично не слідує активні дії студента щодо їх досягнення в реальній дійсності. Це ми можемо бачити на підставі отриманих даних з проведених тестувань із студентами. Для юнацького віку характерне набуття дорослості як у фізіологічному плані, так і в соціальному плані, а також якісна своєрідність мотивів та потреб. У них з'являється потреба у незалежності, у визнанні й повазі їхньої особистості, формується власна система цінностей.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження ми прийшли до наступних висновків:

1. Здійснюючи дослідження ціннісних орієнтацій особистості сучасного студента, ми встановили: що передбачає вивчення системи життєвих цілей особистості, їх ієрархії та співвіднесення з різними сферами самореалізації студентської молоді дозволяє розглядати найбільш значимі цінності. Висновок про необхідність цілеспрямованого розвитку та актуалізації ціннісних орієнтацій дозволяє зробити проведений аналіз за допомогою тестування студентів. Формування та становлення особистості, питання розвитку та її ціннісної сфери становлять інтерес широкого кола людей, і тому перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивчення динаміки ціннісних орієнтацій студентів різних курсів.

2. Визначено, що система ціннісних орієнтацій особистості, яка виконує одночасно функції регуляції поведінки і визначення її мети, пов'язує в єдине ціле особистість і соціальне середовище, є багатофункціональним психологічним утворенням. Будучи механізмом особистого зростання і саморозвитку, ціннісні орієнтації самі носять розвиваючий характер і являють собою динамічну систему. Тим самим система ціннісних орієнтацій визначає життєву перспективу, «вектор» розвитку особистості, будучи відображенням цінностей соціального середовища.

3. В ході теоретичного аналізу було виявлено, що ціннісні орієнтації – це складний соціально-психологічний феномен, що говорить о характері спрямованості та зміст активності особистості, що однією з частин системи відносин особистості, що визначає загальний підхід людини до світу, до себе, що надає сенс і напрямок особистісним позиціям, поведінці, вчинкам. Система ціннісних орієнтацій висловлює внутрішню основу відносин особистості з дійсністю. Формування ціннісних орієнтацій студентської молоді залежить від багатьох психологічних чинників, серед яких – активне самоствердження; зростання ступеня самостійності молоді в прийнятті рішень; зосередження уваги на обраних цінностях; домінування декларованих цінностей над реальними; юнацький максималізм, бажання змінити світ на краще; категоричність в оцінюванні діяльності інших людей і власних вчинків. Дослідження свідчать, що найбільш значущими для студентів термінальними цінностями є продуктивне життя, здоров'я, матеріально забезпечене життя. До пріоритетних інструментальних цінностей належать незалежність та ефективність у справах. Загалом система ціннісних орієнтацій студентської молоді є доволі різноманітною, містить як загальнолюдські духовні цінності, так й особистісні цінності (приватного характеру й емоційного спрямування). Важливе місце в цій системі посідають цінності професійної та соціальної самореалізації.

4. Сукупність особистісно значущих прагнень особистості виявляє собою спрямованість стійких мотивів що знаходяться в основі орієнтації студентів в соціальному середовищі та його оцінок ситуації. Вони можуть мати різний ступень усвідомлення, причому зі опраямованісті на ті чи інші, значущі для сучасного

студента автоматично не слідує активні дії студента щодо їх досягнення в реальній дійсності. Це ми можемо бачити на підставі отриманих даних з проведених тестувань із студентами Одеського національного економічного університету .

Одже, проаналізувавши данні тести ми дійшли висновку, що за методикою «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча у студентів від 17 до 25 років, бажані термінальні цінності: «Здоров'я» - 35 %, «Свобода» - 16 %, «Впевненість у собі» - 14 %, «Матеріальне забезпечене життя» -12%, «Розвиток» - 7 %, «Кохання» - 5 %, «Щастя інших» - 5 %, «Суспільне визнання» - 2 %, «Щасливе сімейне життя» - 2 %, «Задоволення» - 2 %. Не притаманні інструментальні цінності: терпимість (до поглядів та думок інших, вміння прощати іншим їхні помилки), високи запити (високі вимоги до життя та високі домагання).

Бажані інструментальні цінності: «Чесність» -14 %, «Вихованість» - 12 %, «Незалежність» - 12 %, «Акуратність» - 9 %, «Життєрадісність» - 9 %, «Освіта» - 8 %, «Тверда воля» - 7 %, «Відповідальність» - 5 %, «Раціоналізм» - 5 %, «Широта поглядів» - 5 %, «Виконавчість» - 2 %, «Самоконтроль» - 2 %, «Сміливість у відстоюванні своєї думки» - 2 %, «Чуйність» - 2 %, «Ефективність у справах» - 2 %. Не притаманні інструментальні цінності: терпимість (до поглядів та думок інших, вміння прощати іншим їхні помилки), високи запити (високі вимоги до життя та високі домагання).

Також, за методикою «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особи» С.С. Бубнова, у студентів від 17 до 25 років, було зафіксовано , що більшість студентів віддали перевагу таким цінностям: «Спілкування – 2,6», «Соціальна активність – 2, 62», «Пізнання нового – 3,02», «Здоров'я – 3,07», «Високий матеріальний добробут – 3,11», «Високий соціальний статус і правління людьми – 3,2», «Любов – 3,32», «Пошук і насолода прекрасним – 3,34», «Допомога і милосердя до інших – 4,11», «Приємне проведення часу – 4,2», «Визнання і повага людей, вплив на оточуючих – 4,3».

За методикою «Ціннісні орієнтації особистості - 8» було проведено аналіз дослідження ціннісних орієнтацій професійної спрямованості у студентів від 17 до 25 років. Який показав, що: «ЦО на працю – 24%», «ЦО на матеріальні цінності – 22%», «ЦО на спілкування – 14%», «ЦО на розвиток ділових якостей – 14%», «ЦО на пізнання – 10%», «ЦО на етичних якостей – 10%». На останніх місцях, віднесли такі цінності як: «ЦО на моральних якостей – 3%», «ЦО на розвиток вольових якостей – 2%», «ЦО на громадську діяльність – 1 %

У емпіричному дослідженні прийняли участь 43 студента Одеського національного економічного університета, у віці від 17 до 25 років.

В контексті нашого дослідження, на основі виявлених факторів нами було розроблено програму: рекомендації щодо формування життєвих цінностей студентської молоді.